

saadan Arbeidskraft som den paa tænkte i Forpagtning, ikke bør gjøre en saadan Anvendelse af Arbeidskraften som den af mig omtalte, men kun en mere fabrikmæssig Brug af den, og hvis det var muligt, vilde jeg, som sagt, ogsaa have anseet det, ikke alene for gavnligt for det Offentlige, men ogsaa for ønskeligt for Haandværksstanden, hvis der tillige kunde have været antydet bestemte Retninger for en saadan Entreprenuers Anvendelse af Arbeidskraften. Udvalget har i sin Betænkning under Nr. 13 antydet en anden Betingelse for en saadan Foranstaltnings Udførelse, idet det har udtalt, at det forventede, at Statens Tarv iagttoges ved Tilstedelsen af Concurrence; man synes derved at antage, at der vilde tilflyde den enkelte Entrepreneur for stor Fordeel, hvis der ikke blev givet Leilighed til Concurrence med alle Andre. Det er en vis Retfærdighed, man viser de Mænd, der kunne ønske at træde til paa denne Maade, men derved skyldstgjøres efter min Mening rigtignok ikke det, jeg før omtalte, at Anvendelsen af Arbeidskraften begrænses saaledes, at den private Haandværker ikke ligefrem lider ved at komme i en blind Concurrence; jeg kalder den blind, fordi det kun vilde føre til hans Undergang, hvis han virkelig vilde indlade sig paa at concurrere med en saadan Haandværker en gros, som Entreprenuren kunde blive. Den af Udvalget paa tænkte Concurrence er en Concurrence mellem Saabanne, der have store Capitaler og stor Dhygtighed til at anvende en Kraft af den nævnte Størrelse; det er ganske vist, at en saadan Concurrence er rigtig, fordi den i ethvert Fald skaffer Staten det størst mulige Udbytte, og ogsaa fritager Staten for den Beskyldning, som ellers let kunde gjøres, at Staten begunstige En paa andre ligesaa Berettigedes Beløstning, og jeg kan altsaa ikke Andet end billige denne saabelsom den under Betænkningen Nr. 12 anførte Udtalelse af Udvalget, men der ligger dog ikke Andet deri end en Antydning af, at der for den Deel af Driftscapitalen, som ikke er anvendt til Maskineriet, skal stilles Caution, og at der saa skal kunne konkurreres mellem dem, der kunne ønske at bruge Arbeidskraften i dens Heelhed. Man seer idetmindste ikke ganske tydelig deraf, om Udvalget har tænkt sig, at

Arbeidskraften, f. Ex. for Horsens Vedkommende, hvor der er Tale om 3 a 400 Fangers Arbeidskraft, kunde gaae i Entreprisen til Forskjellige, hvorved Concurrencen jo rigtignok kunde faae en større Betydning, især naar man kunde tænke sig, at der blev udbudt saa og saa mange Fangers Arbeidskraft, og saa og saa mange Fangers Arbeidskraft; det er ganske vist, at jo mere man kunde dele disse Fangers Arbeidskraft, desto flere Concurrenser kunde der opstaae, og desuden er det i saa Tilfælde ogsaa muligt, det skal jeg gjerne indrømme, at den By, der ligger i Nærheden af en saadan Straffeanstalt og som meest vilde være udsat for Trykket, vilde være istand til at kunne danne et Slags Actieselskab, et Slags Forening, om man vil, som kunde sysselsætte den Arbeidskraft, som Byen ellers frygtede for at lide under, naar den samlet kom i en Entrepreneurs Hænder; men man kan aldeles ikke see, om det er Meningen, at man vil dele Arbeidskraften i mindre Dele, eller om man blot har tænkt sig dette Princip anvendt i det Større saaledes, at der skulde gaae 100 eller 200 eller saadanne store Tal paa eengang til Licitation. Den gavnlige Virkning af den Betingelse, og jeg tør endog sige efter min Anskuelse retfærdige Betingelse, som Udvalget har opstillet for Haandværksbruget og Fabrikbruget, vil uægtelig efter min Formening heroe paa, om Entreprisen bliver udbudt i saadanne mindre Dele, at der var Rimelighed for, at vedkommende Kjøbstæders Fabrik eller Haandværksbrugere vilde kunne gjøre Bud og vilde kunne samle den Pengekraft, som er fornøden, for at de kunde disponere over en saadan Arbeidskraft. Idet jeg saaledes nærmere vil afvente den ærede Ministers Ytringer, førend jeg kan tage nogen endelig Bestemmelse om, hvorledes jeg vil stemme i denne Sag, skal jeg for Dieblisset gjøre Afstald paa Ordet.

Schærning: Da det ærede Medlem, som nu satte sig, ikke har stillet noget Endringsforslag eller i alt Fald har taget det tilbage, han havde stillet, som egentlig heller ikke i nogen Henseende støttede hans Foredrag, og han heller ikke i mindste Maade har udtalt sig imod det foreliggende Forslag om at indrømme Ministeriet den fornødne Sum til at